

- ערש"ק ב' ניסן
- אמירת פרשת הקרבנות כדן ההקרה
- בענין אמירת קרבנות בנשים ואם צריך להבין

עומקא דפרשה

- חיוב נשים באמירת קרבנות
- אמירת פרשת התמיד קודם התפילה
- מדוע לא נקרא שחרית בשם מנחה

שער הציור

פר' ויקרא - בענין אמירת קרבנות

נושא סמיכה נדחה לפר' שמיני

אמירת פרשת הקרבנות כדן ההקרה

הרב ש. אליהו גרסטל

א] יש לעיין באמירת פרשת הקרבנות דחשיב כאילו הקריב את הקרבן, האם יש לזה את כל הלכות קרבנות, לגבי אלו שלא יכולים להביא קרבן וכן לענין סדר הקדימה באמירה.

ב] והנה לענין הסדר של אמירת פרשת הקרבנות, איתא בטוש"ע סי' א' ס"ה "טוב לומר... פ' עולה ומנחה ושלמים וחסאת ואשם...". והקשו האחרונים, הרי קיימא לו בזבחים צא. דחסאת קודמת לעולה, וא"כ גם לעינן אמירה, היו צריכים להקדים פרשת חסאת לפרשת העולה.

והנה התבואות שור [בסוף הספר] כתב לתרץ דבאמירת פ' הקרבנות לא צריך שיהיה ככל הדינים של הקרבנות, ולכן אין דין להקדים את חסאת. והנה דבריו צריכים ביאור שהרי כתוב בסעיף ו'. לומר פרשיות הקרבנות ביום, כיון דאין רבנות קרבין אלא ביום. וכן התבאר עצמו כותב בסוף סעיף ט' שאין לא כל פרשת הקרבנות שהרי אין א כל משלח קרבנותיו [עי' רמב"ם פ"ב מביאת מקדש הי"א] הרי שכן דנים איך הם דיני הקרבת הקרבנות, ובהתאם לזה דנים איך לומר פרשת הקרבנות א"כ גם לענין דין קדימה יש להקדים חסאת לעולה, וזבחים למנחות.

אלא דהאמת שיש קושיא עצומה על כל אמירת פרשת הקרבנות כיון דאנחנו טמאי מתים, והרי נפסק להלכה ברמב"ם פ"ב מביאת מקדש סוף הלכה י"ב "...טמא מת אין מקריבין עליו קרבן כלל עד שיטהר" ובכסף משנה שם כתב שאם שלח, הקרבן פסול. והיעב"ץ במור וקציעה סי' א' הקשה לפי הכ"מ איך תיקנו אמירת הקרבנות, והרי כולנו היום טמאי מתים.

ג] והנה ראיתי בצ"פ [עדויות פ"ב מ"ט] שמיישב דברי הגור ארי (פ' חיי שרה) שכותב דפחות מתם כ', כיון דאינו חייב כרת לא שייך כפרת חסאת, כיון דאצלו אין זדונו כרת. ותמהו האחרונים על דבריו וכי פחות מכן כ' לא מביא חסאת, והרי חייב הוא בכל המצוות. והצ"פ מפרש דבכל קרבן יש את חובת ההבאה של הקרבן, ויש מה שהקרבן מכפר ומנקה את העון. ולכן גם אם זה נכון שבו י"ג לא צריך את הכפרה של הקרבן, כיון דאינו בר כרת, אבל עדיין יש עליו חובת ההבאה של הקרבן [גם לולי הצורך בכפרה]. וכל הנפקא מינה שאינו צריך כפרה לז' בזה דאין עליו חובת אמירת פרשת הקרבנות, דכיון שבאמירה אין כאן פטור מחובת הבאת הקרבן, שהרי זה פשוט שגם בזמן שבה"מ היה קיים, לא היה אפשר ליפטר מחובת הקרבן ע"י שיאמר פרשת הקרבנות, דבאמירה רק יכול להתכפר אבל לא ליפטר מחובת הבאה של הקרבן.

ד] העולה מדברי הצ"פ שכל דין האמירה אינו לגבי חלק העבודה וההקרה בפועל, אלא לענין הריצוי והכפרה שיש בכפרת הקרבן. ובכך מעתה נראה פשוט דכשנבוא לדון אלו דינים צריכים להיות מקבילים באמירת הפרשה להקרה גופא, הם הדינים הקשורים לעצם הכפרה ולא לדיני הקרה ועבודה.

ונו"ל שעל דרך זה אפשר ליישב את הסתירות שמצאנו בזה. דלענין סדר האמירה לא צריך להקפיד על דיני קדימה המובאים בפרק כל התדיר, והטעם נראה, דכל הדיני קדימה שבפרק כל התדיר הוא דין בעבודה שיש עבודה יותר קדושה מהשני, אבל לענין כפרה כולם שוים, ואדרבה יש ענין להקדים את העולה, עיי' במג"א.

ה] אבל לענין לומר ביום, אפשר להבין שדין העבודות להיות ביום, אינו רק דין בעבודה, אלא שזמן הריצוי של הקרבנות הוא ביום, והרי שגם בבמת ציבור צריך שיהיה ביום, [וכן בבמת יחיד לדעת שמואל עיי' זבחים קכ.], וא"כ אפשר דזה משום שריצוי הקרבנות הוא ביום. אבל לענין אי צריך לומר בעמידה, לכאזו נראים דברי האליה רבה סי' א' אות י' דלא צריך להיות כהקרת הקרבנות, שהרי יושב הוא דין באופן עשיית העבודה, ולא קשור לכפרת הקרבן ולעצם הריצוי, [אולם דעת המג"א בסי' מ"ח דצריך להיות בעמידה וע"ש בשע"ת].

[ונראה שעל דרך זה אפשר להבין את ההבדל שבין אובל שאין לו לומר פרשת הקרבנות, לטמא מת, על אף ששניהם אינם משלחים קרבנותיהם. דבאבל גדר הדין הוא דכל זמן שאינו שלם אינו מביא שום קרבן, דאינו בר ריצוי כעת. אבל בטמא מת החיסרון הוא בהבאת קרבן, דכיון שהבעלים טמאים נחשב כהקרה בטמאה, אבל אין בעיה של ריצוי קרבן לטמא. ומשום כך ט"מ יכול לומר פרשת הקרבנות.

בענין אמירת קרבנות בנשים ואם צריך להבין

הרב מרדכי הלוי שוורצבורד

כתב רבנו יונה (בשע"ת ש"ד אות ד"י) במי שנכשל ח"ו בעוון כריתות ומיתות ב"ד בשוגג וז"ל יעסוק תמיד בפרשת חסאת ויחשב לו כאילו הקריב חסאת, ר"ל כי יועיל הרבה בדבר ויתכפר לו מעין כפרת חסאת עכ"ל. והביא זה המשנב (סי' של"ד סק"פ) וכתב בשם ספר יש נוחלין (פ"א הגה"ה ט' בסופו) שצריך שיבין אופן הקרבתה, ושם האריך שמה שאמרו כל העוסק וכו' כאילו הקריב וכו' זהו דווקא כשמבין אופן כוונת הענין ומסדר עניני ההקרה בכל פרטיו, כל מה שמחויב בפועל בעצם ההקרה, וזהו שנקטו חז"ל לשון עסק, ונסתייע מדברי רבנו בחיי (פרשת ויקהל ל"ח ט') שכתב וז"ל וכן רז"ל הזכירו בענין הקרבנות כי כל מי שיתעסק בעניני הפרשיות יושא ויתן עניניהם בליבו כאילו הקריב הקרבן בעצמו, עכ"ל.

וכתב דראוי יאמר לעסוק בפרשת העומר בט"ז ניסן כמו שעסק מרדכי עם תלמידיו בט"ז ניסן, והיא שעמדה לו, ובפרשת שתי הלחם ביום א' דשבועות, וכן בע"פ אחר חצות יעסוק בפרשת ודיני ק"פ, עכ"ד,

ומעתה י"ל דגם יולדת כשמגיע יום מלאת דהיינו יום מ"א לזכר ויום פ"א לנקבה שתאמר פרשת קרבנותיה בתחילת פרשת תזריע, אלא שהכלי חמדה פרשת תזריע דן שמא בנשים שאינם מצוות בת"ת לא שייך כל העוסק וכו' כאילו הקריב, וצדד שהבעל יאמר הפרשה כיון שהוא מחויב בהבאת קרבנותיה, ואח"כ הביא מהפנים יפות (פרשת צו פס' זאת תורת המנחה) שכתב בפשיטות לומר פרשת קרבן היולדת ביום מלאת ולא חלק בין אנשים לנשים, משמע דס"ל דגם בנשים שייך זה, ובספר דרך פקודין (מצוה ב' חלק הדיבור אות כח) כתב שהבעל יאמר, והתבואות שור בשמלה חדשה בסופו בענין הקרבנות כתב שגם הנשים בכלל אמירת סדר הקרבנות,

ומצאתי בספר עבודת הקרבנות (נדמ"ח בהוספות חדשות בסופו) שהביא למהרי"ל (בשו"ת חדשות סי' מ"ה) שכתב בטעם חיוב ברכת התורה בנשים כיון שחייבות לומר פרשת התמיד כדאמר מר כל העוסק בתורת עולה וכו', ושמה צריכות לומר גם משנת איהו מקומן, ותפילות אין שייך [ר"ל שאמרו חז"ל כל המלמד בתו תורה כאילו למדה תפלות] דאין מבינות, ומ"מ הוי כאילו הקריבו קרבן משום עקימת שפתיים, דליגרוס איניש אע"ג דלא ידע מאי קאמר (ע"ז יט'), ופשיטא דאיש חייב לברך ברה"ת אף דאין מבין קריאתו וגירסתו עכ"ד, ומזה הוכיח בספר הנ"ל שהנשים בכלל הקרבנות, וגם שאף אם אינו מבין אופן ההקרה נחשב כאילו הקריב, ועוד יש ללמוד מדבריו שאף בתושב"ע"פ אם קורא ואינו מבין נחשב למצות ת"ת,

מעתה כל יולדת צריכה לומר פרשת קרבנותיה ביום מלאת, ומי שלא ידעה ד"ז עד עתה ויש לה כמה לידות, להרמב"ם (פ"א ממחו"כ ה') צריכה לומר כנגד כל לידה [פרט ליוצא דופן], ולהראב"ד שם סגי בקרבן אחד א"כ מספיק לומר פעם אחת וע"ש שצדד לחלק בין משהה קרבנותיה מזידה או אנוסה,

וראיתי בפנים יפות שם ובכלי חמדה שם שכתבו דאף יולדת ענייה תאמר פרשת קרבנות דעשירה מאחר דאף עני שהקריב קרבן עשיר יצא כדתנן שלהי נגעים, ובאמירה הלא יש ספק בידה א"כ ראוי שתאמר פרשת עשירה, ודייקו בזה לישנא דקרא דכתיב זאת תורת היולדת וגו' ואח"כ מפרש קרבן ענייה, והיינו דזאת תורת בא ללמד שכל העוסק וכו' כאילו הקריב וזה שייך תמיד בעשירות,

ודע דאף שאמרה הפרשה ונחשב כאילו הקריבה, מ"מ כשיבנה המקדש בב"א יתחייבו להביא בפועל, ובספר חקרי חב (ח"א סי' ב') האריך בזה והוכיח מהא דשבת יב: דר"י כתב על פנקסו לכשיבנה המקדש אביא חסאת שמנה, וכי ר"י לא אמר הפרשה ולא עסק בתורת הקרבנות, אלא ודאי דאף שאמר הפרשה צריך להקריב הקרבן כשיבנה המקדש בב"א.

הרב יצחק לוי

הבית יוסף (סוף סימן מז) מביא מספר האגור (סימן ב) בשם המהרי"ל (ש"ת החדשות סימן מה, ב), בטעם הדבר דנשים חייבות בברכת התורה, וז"ל, "ועוד נראה דעדיף משאר מצוות שפטורות מהן, דרבנן תיקנו פרשת וידבר משה נגד התמיד, כדאמר מר (מנחות קי). כל העוסק בפרשת עולה [כאילו הקריב עולה], ואטו נשים מי לא מחייבי בתמיד וקרבנות כמו אנשים, הא חייבות בתפילות וכנגד תמידין תקנו (עיין ברכות כו:), וא"כ מחייבי נמי לסדר עניני קרבנות", עכ"ל. והביאו בלבוש (סימן מז ס"ד), ב"ח, מ"א, ט"ז, גר"ז, ובה"ל. ומבואר מדבריהם דנשים חייבות באמירת פרשת התמיד כמו שחייבות בתפילות משום דכנגד תמידים תיקנום.

ודברי מהרי"ל צ"ע, דהנה בברכות (כ:): תנן דנשים חייבין בתפילה, ואמרו בגמ' הטעם משום דרחמי ניהו, מהו דתימא הואיל וכתוב בה ערב ובוקר וצהרים כמעשהז"ג דמי, קמ"ל. ומעתה יקשה איך הוכיח המהרי"ל דנשים חייבות באמירת קרבנות מזה שחייבות בתפילה, הרי הטעם שחייבות בתפילה הוא משום דהוי רחמי, אבל אמירת קרבנות לא הוי רחמי, וכיון דלא הוי רחמי שוב מן הדין שיהיו פטורין משום דהוי מצות עשה שהזמן גרמא. וזו תמיה גדולה על דברי המהרי"ל ודעימיה. ומצאתי בע"ה שכן העירו במור וקציעה ותהילה לדוד (בסימן מז), ועוד. איברא דעל גוף דברי הגמ' יש לתמוה, דמצד אחד אמרו דתפילה כנגד תמידין תיקנו, ומשמע דשורש החיוב הוא הקרבן, ומצד שני אמרו דחיובה משום רחמי.

והנראה בזה, דיש הבדל יסודי בין חיוב אמירת קרבנות לחיוב התפילות, דיסוד חיוב אמירת קרבנות כתב המהרי"ל שהוא משום שכל העוסק בפרשת עולה כאילו הקריב עולה, ור"ל דכיון שיש חיוב להקריב קרבנות, וע"י האמירה הוי ממש כאילו הקריב, לכך יש חיוב לומר פרשת הקרבנות, ולכן כל מי שחייב בקרבנות ציבור חייב גם באמירת פרשת הקרבנות.

אבל יסוד חיוב התפילה אינה משום דהוי כהקרה ממש, דהרי לא מזכירין בה פסוקי הקרבן, ועוד דמצד הקרבת הקרבן הרי כבר קראו את פסוקי הקרבן, ועוד שהרי כבר בזמן המקדש תיקנו רבנן התפילה, אלא יסוד חיוב התפילות הם כתוספת על חיוב הקרבנות, ויסודם מעשה רחמים ולא מעשה הקרבה. וגדר התוספת הוא מפני שכל הקרבה היא "עבודה", וכן התפילה היא "עבודה שלב" [ומישך שייכי אהדדי, ואכמ"ל]. וזהו מה שאמרו דתפילות כנגד תמידין תיקנו, ור"ל דהוי כתוספת על חיוב הקרבנות, ומ"מ גדרן הם רחמי ולא הקרבה.

ולפ"ז הכל אתי שפיר, דהגמ' חידשה דאע"ג דחיוב התפילה שתיקנוה רבנן היא מעשהז"ג, ומן הדין היה לפטור לנשים ממנה, מ"מ כיון שמעשה התפילה הוא מעשה רחמים, חייבות בה גם הנשים. וממה שחייבות הנשים בתפילות דרחמי הוכיח המהרי"ל דע"כ חייבות גם בקרבנות, דאילו היו הנשים פטורות מעיקר חיוב הקרבנות, לא היו חייבות אף במעשה רחמים, שהרי שורש חיוב דעבודה שלב דרחמי אינו אלא מחיוב הקרבת הקרבנות דהוי ג"כ עבודה, דתפילות כנגד תמידין תיקנו, וכיון שע"כ חייבות בקרבנות עצמן ולא פטורין להו משום מעשהז"ג, ע"כ דחיוב קרבנות ל"ה בכלל זמן גרמא [ואכמ"ל בביאור הדבר], וממילא חייבות גם באמירת הקרבנות שסיודה במקום ההקרה.

ועיין בתשו' רעק"א (ח"א סי' ט) שכתב, דנשים פטורות מתפילת מוסף, כיון שאין להם חלק בקרבנות ציבור [ודלא כמהרי"ל הנ"ל], (וכ"כ באו"ח סי' קו). ומשמע מדבריו, דאילו היו הנשים חייבות בקרבנות היו חייבות בתפילת מוסף, וזה צ"ע שהרי תפילת מוסף אינה באה אלא לזכר חיוב קרבנות משום ונשלמה פרים שפתינו, דאין בה משום רחמי (עיין תר"י ורא"ש ותוס' ברכות כו. ד"ה איבעיא), ובגמ' הנ"ל מבואר דאי לאו דהוי דרחמי הם פטורות משום דהוי מעשהז"ג.

ונראה דשאני תפילת מוסף, דכיון דעיקר יסודו רק משום ונשלמה פרים שפתינו, יסודו כאמירת קרבנות ממש, ובפרט שמזכירין בה פסוקי הקרבנות, ולכן ס"ל לרעק"א דאילו היו נשים חייבות בקרבנות היו חייבות גם במוסף אע"ג דל"ה רחמי, משום דתפילת מוסף הוי במקום הקרבן ממש, ואז לא צריך סברא דרחמי.

הרב שלמה א. פריימן

יש לחקור באמירת פרשת התמיד האם הוא חיוב לאומרו או לאו, ומצאתי מקורות לכאן ולכאן כאשר תחזינה עיניך בעזה"ת.

בהל' ט"ב סי' תקנ"ד ס"ד כתב השו"ע "ומותר לקרות כל סדר היום ופרשת הקרבנות ומשנת איהו מקומן ומדרש רבי ישמעאל". ומקורו בטור שם בשם הרמב"ן ז"ל, וז"ל "כתב הרמב"ן נהגו קצת העם שלא לקרות פרשת הקרבנות ומשנת איהו מקומן ומדרש רבי ישמעאל בביהכ"ס לפי שאסור לקרות בתורה, ואינו נראה לפי שאין לנו איסור בסדר היום שהרי קורין ק"ש ומברכים לפני ולאחריה וכן קוראים בתורה ומפטירים בנביא, ופרשת הקרבנות ואיהו מקומן כנגד התמיד תקנום, ואומרים כדרכו ואינו חושש", עכ"ל.

הרי לנו שפי' התמיד וכו' נחשב לסדר היום, ומדמה זה הרמב"ן ז"ל לק"ש וברכותיה וקה"ת (וראה עוד בהמשך לענין אמירת קרבנות בט"ב).

וגדולה מזו מצאנו בדברי האגור שהביא הב"י בסי' מ"ז לגבי חיוב הנשים באמירת ברכת התורה, שכתב בזה"ל ועוד כי הן מברכות על קריאת הקרבנות ותפילה כנגד קרבנות תקנום, והן חייבות בתפלה וא"כ חייבות ג"כ בקריאת העולה והקרבנות וכו', עכ"ל, והובאו דבריו בט"ז ומג"א וביאוריה"ל שם.

וחזינן דאמירת הקרבנות הוא חיוב ואפי' לגבי נשים [וראה לקמן דלגבי נשים יש חולקים בזה], ומכח זה חייבות בברכת התורה, ובפרט למש"כ הביאור"ל שם דלטעם זה נשים יכולות להוציא אנשים בברכה"ת דנחשבות בר חיובא, א"כ ודאי דחזינן דנחשב לחיוב ממש לאומרו, דאל"ה איך נעשו בר חיובא בברכה"ת אם כל הקריאה הזאת אינה מחויבת [וראה להלן מ"ש בענין זה].

ולשון הטור ריש סי' מ"ח וקבעו לשנות פ' התמיד כדאיתא במדרש וכו', עכ"ל. ובשו"ע סי' מ"ח בכותרת "אומרים פרשת התמיד ופסוקי קרבן שבת אומרים אצל פרשת התמיד", עכ"ל [וע' שו"ע הוצאת מכוני י-ם]. וברמ"א ז"ל שם "אומרים פרשת התמיד", ומשמע לכאן מכל זה שקבעוהו לחלק מהתפלה ממש.

ומאידך ברמב"ם ז"ל ה' תפילה פ"ז ה"א איירי לגבי ברכת התורה וכתב שם וז"ל, בכל יום חייב אדם לברך שלש ברכות אלו ואח"כ קורא מעט מדברי תורה, ונהגו העם לקרות ברכת כהנים ויש מקומות שקורין צו את בני ישראל ויש מקומות שקורין שתיהן, וקורין פרקים או הלכות מן המשנה ומן הברייתות, עכ"ל, ומשמע מלשונו דאמירת פ' התמיד הוא מנהג בעלמא.

וכן בכל - בו ריש סי' ב' כתב "נהגו לומר פרשת תמיד שהיא צו את בני ישראל כדי להזכיר מעשה התמיד", הרי לנו דאינו אלא מנהג.

ועוד מצאתי דברים מפורשים יותר בספר מור וקציעה סי' מ"ח ונעתיק לשונו בקצרה, כתוב במג"א בשם ע"ה שיש לומר פ' הקרבנות בעמידה, ולא חזינא לאבא מארי הגאון החסיד זצ"ל דעביד הכי וכו', אבל באמת כך נראה לענ"ד שאין עיקר לנהוג אמירת הפרשה בעמידה, כי דוקא התפלה נתקנה לנו נגד הקרבן כמ"ש חז"ל תפלות כנגד תמידין תקנום ולכן האריכו המחברים לבאר דמיון התפלה ודיניה דוגמת הקרבן כמ"ש לקמן סי' צ"ח וק"ח, ולא אישתמיט חד מינייהו למדכר הכי גבי פרשת הקרבנות [והיינו שיהיה נוהג באמירת הקרבנות הלכות דומיא דעבודה כמו שאמרו לגבי תפילה, שפ.]. וכן בדיון, שהרי אינן אלא מנהג גרידא ואין לאמירתן שורש בגמרא, והדעת נותן שאינו אלא זכר בעלמא וכו', אלא דוקא תפלה בלבד היא העומדת לנו במקום הקרבת התמידין וכו', ורבותינו האחרונים ז"ל שהוסיפו לנו אמירת הפסוקים אינו אלא לזכרון דברים בעלמא, ומועיל ג"כ בודאי ע"ד שאמרו כל העוסק בפרשת עולה וכו' שנשכר הוא על הרצון והכוונה הטובה הנחשבת להקרבה וכו', עכ"ל שם בקיצור.

וחזינן בלשון המו"ק דאמירת הקרבנות אינו אלא מנהג גרידא ואין לאמירתו שורש בגמרא, ומשמע דאינו חיוב כלל, וכן מדברי הר"מ ז"ל הנ"ל והכל בו. ואילו לעיל הוכחנו דיש בזה חיוב ונחשב לחלק מהתפלה, וקשיין אהדדי.

ויש ליישב הדברים עפי' מ"ש בשו"ע הגר"ז ז"ל ריש סי' מ"ח ונהגו כל ישראל וקבעו חובה על עצמם לקרות פרשת התמיד בכל יום קודם התפלה, שע"י הקריאה הזו מעלה הקב"ה עליהם כאילו הקריבו קרבן התמיד במועדו וכו'. ולפי דבריו מיושב הסתירות הנ"ל, דבאמת ביסודו הוא מנהג ולא קבעוהו מסדרי התפלה כחלק מן התפלה, אלא שלכל ישראל קבעו חובה על עצמם לאומרו, ושבו הו"ל חובה כיון שקיבלוהו עליהם, וא"ש דהר"מ והכל - בו הביאו את שורש הענין, ע"כ הביאורו כמנהג, ובאמת אחר שקיבלוהו עליהו נעשה כחלק מסדר היום כדחזינן לגבי ט"ב, וכן מ"ש האגור דהו"ל חובה [אפי' לגבי נשים], דמאחר שקיבלוהו עליהם הו"ל חובה.

[ואף שהביאור"ל כתב דלהאגור יכולות נשים להוציא אנשים בברכה"ת, והרי החיוב של האנשים הוא חיוב גמור מדאורייתא, ואילו חיוב נשים בפי' הקרבנות הוא רק מכח שקיבלוהו עליהו לחובה, לא קשיא, דידוע יסוד הגר"ח ז"ל שהובא בעמק ברכה ריש הספר [וכ"ה בחי' הגר"ח ז"ל סוף הל' ברכות], דברכה"ת אינו קשור לקיום מצות ת"ת, רק כל שלומד חיוב לברך, דתורה צריכה ברכה, כדילפינן מקרא דכי שם ה' אקרא וכו', וא"כ ה"ו הואיל ובאות לומר פ' הקרבנות שוב יש עליהם חיוב גמור לברך ברכה"ת ושפיר מוציאת האנשים, וק"ל].

הרב יחזקאל גרינהויז

התוס' בפסחים (דף ק"ז ע"ה ד"ה סמוך) הקשו למה קרו חז"ל לתפילת מנחה בשם זה, דאי משום שהקריבו מנחה עם התמיד של בין הערביים, הלא גם בשחר היו מקריבין מנחה עם התמיד, ותירצו בתירוץ א', דאין הכי נמי שהתפילה נקראת ע"ש מנחת התמיד, אלא דבשחר יש שם אחר לתפילת "שחרית", והשם "שחרית" עדיף, ועיי"ש עוד,

והנה בתפארת ישראל סוף פ"ז דתמיד כתב בפשיטות, דאמירת פרשת התמיד היא כנגד פרשת הדם, וה"שמונה עשרה" הוא כנגד הקרבת האיברים, ויסוד הדברים דבהקטרה כתיב "לריח ניחוח", וכנגד זה התפילות הם לרצון, וכמו שאומרים "רצה ה"א בעמך ישראל ובתפילתם", ובהמשך - "ואשי ישראל ותפילתם וכו' תקבל רצוני", ואמירת הקרבנות הם לכפרה, [כמו שאחז"ל במס' תענית, והובא בטור סי' מ"ח ובב"י שם] וזהו כנגד עבודות הדם שבא לכפרה [הוספתי קצת הסבר בדבריו, בס"ד] - ומעתה יש להקשות, כנגד מה תיקנו השמו"ע של מנחה, הא כנגד האיברים של תמיד של בין הערביים תיקנו תפילת "ערבית", [ואמנם זה יש לתרץ דברמב"ם פ"א מהלכות תפילה ה"ו משמע, דתפילת ערבית הוא כנגד מה שהאיברים "מתאכלין והולכין כל הלילה", ונתבאר בס"ד במק"א דמצות "הקטרה" נשלמת בהעלאת האיברים, או ב"משילת האור ברובן", (עי' מנחות כ"ו) ומה שחייבים להשיך בהקטרות, הוא משום שהמזבח זכה בהן, ונעשו "לחמו של אש", ויש לומר, שכנגד "ההקטרה" תיקנו תפילת מנחה, וכנגד מה ש"מתאכלין והולכין כל הלילה" אחר קיום מצות ההקטרה - תיקנו תפילת ערבית]

אמנם יש לתרץ דהשמו"ע של מנחה הוא כנגד "מנחת התמיד", דהלא האיברים מותר להעלותן בלילה ואין נפסלין בשקיעה"ח, משא"כ מנחת התמיד אם לא העלה ביום נפסלת בשקיעה"ח, [כמבואר מנחות כ"ו ע"ב] ומיושב היטה בס"ד אמאי נקרא תפילת "מנחה" בשם זה, על שם מנחת התמיד, דבשחרית השמו"ע כנגד כל ההקטרות, משא"כ במנחה תיקנו עיקר התפילה ע"ש המנחה שחייבין להעלותה ביום, וכנגד האיברים שמוותר להעלותן בלילה תיקנו "ערבית", ועיי"ן היטב.

כתב השו"ע או"ח סי' א' ס"ט יש נוהגים לומר פרשת הכיור ואח"כ פרשת תרומת הדשן ואח"כ פרשת התמיד וכו'. ובסימן מ"ח ונ' כפל הדברים, אך שם משמע דהוי מסדר התפילה ולא מנהג, וצ"ע. [ויתכן דבסי' א' נקט מנהג אגב שאר הפרשיות].

שם בסעיף ח', יאמר עם הקרבנות פסוק ושחט אותו על ירך המזבח, שנכתב בפרשת קרבן עולה. ובמשנ"ב סק"י ט"כ וכהיום נוהגים לאומרו אחר פרשת התמיד. והנה בשבת אומרים אחר התמיד פסוקי מוסף שבת [כמ"ש השו"ע בסי' מ"ח], וקרבנות המוספין דשבת הם עולות, אם כן נראה שבשבת ראוי לומר פסוק ושחט אותו אחר פסוקי המוספין.

הרב אפרים גרבר

מקור דין אמירת קרבנות

מקור הדין במגילה לא: דאמר הקב"ה לאברהם תקנתי להם סדר קרבנות כל זמן שקוראים בהן מעלה אני עליהן כאילו מקריבין לפני קרבן ומוחל אני על כל עוונותיהם. וכ' השבלי הלקט (ה) שקריאת פר' התמיד היא חובה, ועי' תר"י ברכות י: דכיון שקריאתה חובה מותר לאמרה בע"פ, ועי' ח"י"א [ולגבי שאר קרבנות עי' דברי חמודות ברכות פ"ט (פד) דת"ת עדיף, וכ"כ בשו"ע הגר"ז (א"ט), וא"כ יודע שנתחייב בקרבן זה].

ועי' תוס' מגילה כג. וטור (רפג) דזהו המקור לקרה"ת במוספי יו"ט. ומשמע דמ"ש "שקוראים" היינו קרה"ת. ועי' ביאור הגר"א (תרס) דמקיפין הס"ת [עם הלולב] כיון שהיא במקום מזבח כמ"ש בסוף מגילה וכו'. וצ"ע לפ"ז אמאי באמת לא תיקנו בכל יום קרה"ת בפר' התמיד.

אך בראב"ן מבי' להדיא דאמירת הקרבנות מצד הגמ' במגילה וז"ל (שו"ת קכ) מה שתיקנו לומר בכל יום פרשת תמיד משום דאמרינן אמר הקב"ה תהיו קורין לפני פרשת קרבנות ואני מעלה עליכם כאילו הקרבנות לפני קרבן, וקוראתן כנגד הקרבנות.

וכן הטור גופיה בסי' מח הביאה לענין אמירת הקרבנות קודם התפילה וז"ל וקבעו לקרות פר' התמיד כדאיתא במדרש בזמן שאין ביהמ"ק וכו' סדר הקרבנות כל זמן שעוסקין בהן מעלה אני עליהם כאילו הקריבום לפני. וד"ק דלא קאמר כל זמן שקורין כל הגמ' במגילה, אלא כל זמן שעוסקין.

דין תפילה או ת"ת

בגמ' סוף מנחות (קי) כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת וכו'. משמע דוקא ת"ת ועסק בהלכותיהן ולא סגי בקריאה. וכ"מ במהרש"א ועוד אחרונים דאיירי במעלת ת"ת שעדיף מקרבנות. וכ"מ מהא דלא הביאה הראשונים הנ"ל כמקור לאמירת קרבנות בתפילה, אך עי' לבוש שהביאה ועי' להלן בשי'.

ועי' רבינו בחיי פר' צו (ז,ז) דאין הכוונה שיגרוס לשון הפרשה ללא פירוש, אלא מעלת העוסק דוקא כשהוא מתבונן בביאור הענינים ומבין את תורת הקרבנות וממילא ישתדל יותר בקיום המצוות ויהיו עוונותיו נמחלין כאילו הקריב קרבן. ועי' מחה"ש סי' א ומ"ב מח סק"א, וע"ע בהקדמת סי' עבודת הקרבנות מ"ש בשם חמיו הח"ח.

משא"כ בדין האמירה שבטוש"ע סי' א [וסי' מח], נראה דהיא דין תפילה משום ונשלמה פרים שפתינו (עי' שבה"ל), דהעיקר הוא במה שאומר היה"ר כמ"ש הב"ח לגבי חטאת שאינו אומר יה"ר "שבקריאה בלא יה"ר הו"ל כקורא בתורה, משא"כ כשאומר יה"ר דהו"ל כאילו הקריבה". ועי' ב"י שם שהק' דלמה אומר כלל פר' חטאת כיון שאינו אומר היה"ר, ותי' דמ"מ מכפרת קצת. ובשו"ת הר צבי או"ח א' ביאר דהיינו שמועילה להגין עד שיבנה ביהמ"ק, וראייתו מר' ישמעאל בן אלישע שכ' על פנקסו ולא הסתפק באמירת הפר'. אך ילה"ע ע"ד דהרי ר' ישמעאל ידע בבירור שחייב וא"כ יכל לומר יה"ר, ובזה מודה הב"י דמכפרת לגמרי. ועי' חקרי לב או"ח ב דלעולם מכפר קצת ולא נפטר מחיוב קרבן. [והובא בשם הרמ"ע מפאנו דכשיבנה ביהמ"ק יביאו את כל התמידים והמוספים שחסרנו בגלות ולכן אומרים בתפילה את מוסף יום השבת הזה נעשה ונקריב].

אך בלבוש מבואר דהאמירה מועילה מצד ת"ת שכ' (א"ט) דצריך לברך קודם ברכה"ת אפי' למ"ד שא"ץ לברך על פס' הנא' בדרך בקשה, אבל הכא "הרי אין באלו הפסוקים שום לשון ריצוי ובקשה רק קורא בתורה והוא מכפר ומועיל כמו קרבן. והוא לשי' דלעיל בס"ו נקט הגמ' במנחות כמקור האי ד"נא.

דיני הקרבה כאמירה

בכמה ענינים מצינו בפוס' דנחלקו אם האמירה היא כהקרבה ממש. הטור בסי' א' כ' טוב יותר לאמרה ביום. ובשו"ע פסק לא יאמר אלא ביום. ועי' ב"ח דהאומר בלילה אינו נחשב כאילו הקריב אלא כקורא בתורה. הרי דלשו"ע בעיני דיני הקרבה, ובד' הטור דאינו לעיכובא נראה דאין האמירה ממש כמעשה הקרבה.

וכן לענין מ"ש המג"א ר"ס מח פ"ר הקרבנות יאמר בעמידה דוגמת הקרבנות שהיו בעמידה. וד' הבכור שור [בשע"ת] שא"צ לעמוד משום דאינו הכהן המקריב אלא הבעלים. ועי' א"ר (א"י) שכ' "ויש לגמגם וכי הוא ממש בכל דינים כמקריב קרבן" עיי"ש ועי' בשע"ת (מחא), שהאריך. ועי' תנחומא צו (יד) "כאילו הם עומדים ומקריבים לפני קרבנות". [נשם מוכח דאינו דוקא למחוייב קרבן].

ולכא"ו תליא בזה גם מ"ש הדרך חכמה (מובא בא"ז וא"ר מח) שצריך לומר פר' התמיד בציבור דומיא דהקרבן.

עי' טור (א) דבחטאת אינו אומר היה"ר ופי' הב"ח "משום דהאמירה במקום ההקרבה ושמא אינו מחוייב חטאת והו"ל כאילו מביא חולין לעזרה". והוא לשי' כנ"ל דאמירה שלא בתנאי הקרבן ל"ח כאילו הקריב. ועי' ברמ"א מח דהקורא פר' התמיד פעם שניה יכוין כקורא בתורה וכ' המג"א שלא יהא כמקריב ב' תמידין.

גליון עומקא דפרשא מורחב

על ענייני ליל הסדר (כולל הגדה של פסח ומצוות הלילה)

מבקשים מכל המעוניין לשלוח חומר להזדרז ולמסור בהקדם האפשרי.

תאריך אחרון למסירה יום ראשון ד' ניסן

כמו"כ מי שמעוניין לתרום או להנציח מתבקש ליצור קשר

נושאי הפרשיות הקרובות

צו [ערב פסח] - ענייני ליל הסדר
גליון מורהב, מסירה עד יום א' [ע"ג דיסק או בדוא"ל עד יום ג' בצהריים].

שמיני - סמיכה בקרבן

מסירה [רק בדיסק/דוא"ל] עד שבת הגדול.

תזריע מצורע - מילה

אחרי קדושים - לפני עור

אמור - ספירת העומר

בהר בחוקותי - לא תרדה בפרך

ד"ת להנ"ל אפשר להניח בתיבה

שבפתח אוצר הספרים "בית יוסף" רח' שדי חמד

הערות והארות לחידו"ת שבגליון
ניתן לשלוח לדוא"ל: gal200@neto.bezeqint.net
או בתיבת "עומקא דפרשה".
המערכת מתיחסת לתגובות רק תחת שם מלא.
(בפרסום התגובה אפשר להשתמש בר"ח).

יסוד אמירת מזמור לתודה

הרב שלום רוברג

הרמ"א (בס"ט) כתב שאין אומרים מזמור לתודה בשבת ויו"ט או בימי הפסח ולא בער"פ ולא בעריו"ה"כ. והמ"ב ביאר משום דאין תודה קריבה בימים אלו, יעו"ש עוד. ומבואר דאמירת מזמור לתודה יסודה **בדין אמירת הקרבנות**, וכל היכי דלא שייך לאקרובינהו וכגון הני ימים דלעיל, מימר נמי לא נמרינהו.

וכן מתבאר מהקיצור שו"ע (י"ד, ד) שכ' דמזמור לתודה אומרים **בעמידה** ובשמחה, מפני שהוא במקום קרבן תודה.

אך מאידך, ממה שנקבע מקומו בפסוקי דזמרה בין שאר המזמורים, ולא בסדר הקרבנות, משמע שיסודו שבח והודאה, וכמ"ש בשו"ע (שם) דמזמור לתודה יש לאומרה בנגינה, שכל **השירות** עתידות להתבטל חוץ ממזמור לתודה, ע"כ.

ואשר על כן מוכרחים לומר דתרוייהו איתנייהו בהון, מצד א' הוא "מזמור" ומאידך הוא "לתודה".

והנה בטור (או"ח נא) כתב שבאשכנז נוהגין שלא לומר מזמור לתודה בשבת ויו"ט לפי שאין תודה קריבה בהון, וכ' ע"ז ואין צריך למונעו דליכא למיחש דילמא אתו להקריבה כשיבנה ביהמ"ק, דלא טעו אינשי בהכי. עכ"ד.

ונראה לבאר פלוגתתם בדרך הנ"ל, דלמנהג אשכנז יסודו משום אמירת הקרבנות, ואילו לשי' הטור עיקרו אינו אלא דברי שבח וזמרה, וממילא לא שייך להמנע מצד שאינו יום הקרבה, וגם ליכא חששא דילמא אתו להקריבה כמ"ש.

ות"ל כי דבר ה' אמת היתה בפי, דשו"מ דברים מפורשים בפוסקים (בסי' רפ"א), וד"ת עניים במקום אחד ועשירים במק"א. שהרי בטור בהל' שבת כפל את דבריו וכ' שבאשכנז אין אומרים מזמור לתודה בשבת לפי שאין תודה קריבה בשבת ואינו טעם של עיקר.

והב"י בביאור שי' הטור כ' שהוא משום דמזמור זה אין אנו אומרים אותו לשם קרבן **תודה אלא לשם הודאה**, ומאידך בדרישה שם (אות ב) ביאר המנהג באשכנז דמדקאמר לתודה, משמע כאילו אנו אומרים מזמור זה **אנו אומרים לקרבן תודה**. הרי לן דפלוגתת הראשונים סובבת על קוטב חקירה זו.

לקביעת חברותא

9141217

24 שעות ביממה

דרושים חברותות

מקום הלימוד	זמן	נושא
	בוקר	
ברכפלד (גמיש)	7:00-8:00	גמרא עיון
ברכפלד	6:45-7:45	גמרא מפעל הש"ס
ברכפלד	9:00-10:00	פתוח
גמיש	9:00-12:00	דף יומי
חניכי הישיבות אוה"ח 25	12:00-13:00	דף יומי
אזור הגבעה הדרומית	9:00-1:00	מסכת ביצה בבין הזמנים
גמיש	10:00-1:00	הלכה או"ח
ברכפלד	9:00-1:00	מסכת ביצה בבין הזמנים
נאות הפסגה	9:00-1:00	גמרא-הספק בבין הזמנים
	אחה"צ	
זכרון משה	4:00-7:00	גמרא
עדיף חפציבה	4:00-7:00	הלכה
	ערב	
אזור ביה"כ המרכזי	8:30-10:00	גמרא - כעמ' ליום

עלון זה נתרם ע"י הנדיב החפץ בעילום שמו - לברכה, הצלחה ובריאות שלמה

לתרומות והנצחות: 050-4122753